

Sekretariát Rady vlády
pro koordinaci politiky
v oblasti závislostí

Prevence závislostí v širším kontextu: výzvy a příležitosti

Ing. Lucia Kiššová, Mgr. Tereza Černíková
Odbor protidrogové politiky
Úřad vlády České republiky

5. května 2025 | Praha

> **Prevence jako nedílná součást politiky v oblasti závislosti**

Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027

Cíl: Předcházení a snižování zejména zdravotních, sociálních, ekonomických i nehmotných škod vyplývajících z užívání návykových látek, hazardního hraní a dalšího závislostního chování a z existence trhů s produkty se závislostním potenciálem

Posílení prevence a zvýšení informovanosti

Zajištění kvalitní a dostupné sítě adiktologických služeb

Efektivní regulace trhů s návykovými látkami a závislostními produkty

Posílení řízení, koordinace a efektivní financování protidrogové politiky

Speciální témata: problematika léčivých přípravků s obsahem psychoaktivních látek, nadužívání internetu a nových technologií a problematika konopí a kanabinoidů

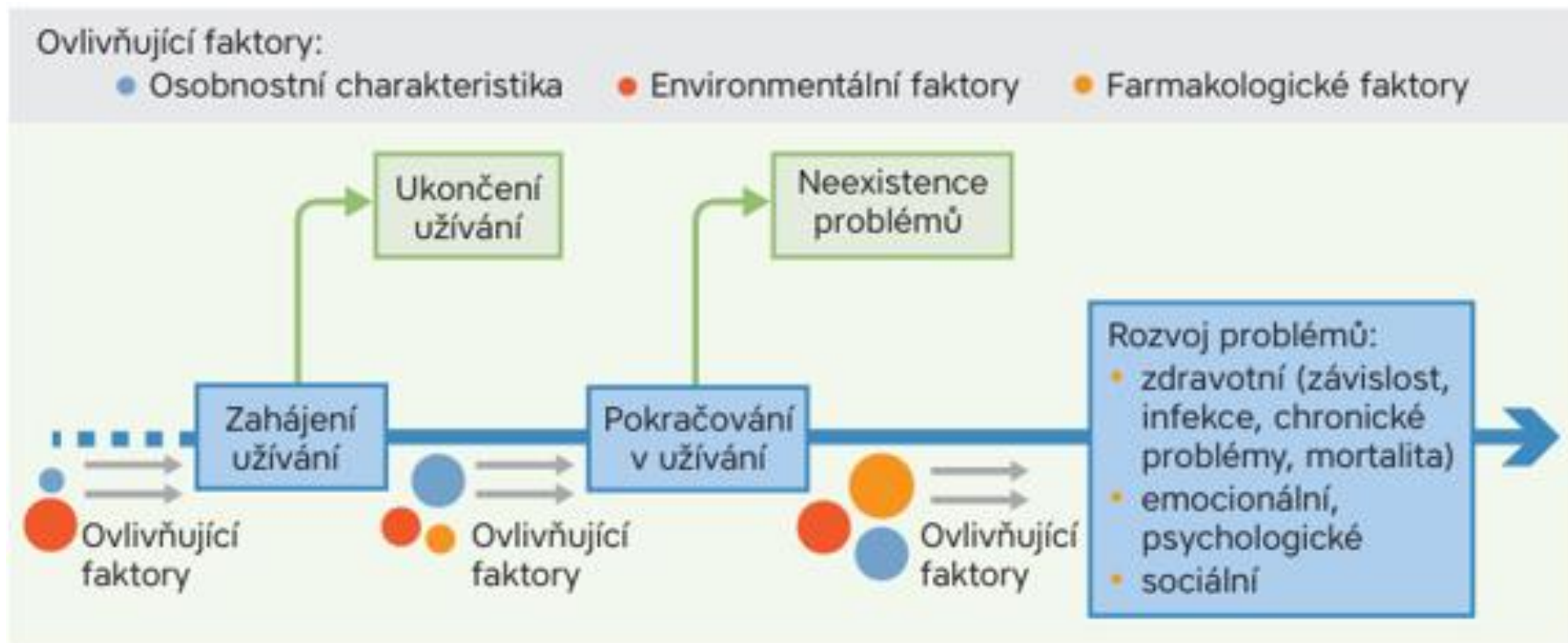
> Kde probíhá prevence?

- > Prevence není jenom ve škole...
...ale v různých prostředích pro různé cílové skupiny
- > Preventivní strategie by měly odpovídat specifickým potřebám cílové skupiny a prostředí.
- > Výzvou je zajistit jejich efektivní dosah.

> Cesta užívání návykových látek a ovlivňující faktory

Významnými determinanty toho, zda jedinec začne nebo nezačne užívat návykové látky, jsou environmentální faktory a v menší míře také osobnostní charakteristika.

Cílem environmentálních preventivních strategií je změnit kulturní, sociální, fyzické a ekonomické prostředí, v němž se lidé rozhodují o svém chování.

Zdroj: Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (2021)

xx

> Aktuální stav – nastavení kontrolních opatření závislostních produktů

Závislostní produkt / Opatření	Alkohol	Cigarety	Alternativní nikotinové výrobky	Psycho-modulační látky	Hazardní hraní	Digitální oblast
Zákaz reklamy	✗	✓ ¹	✓ ²	✓	✗	✗
Zákaz sponzoringu	✗	✓ ³	ČÁSTEČNĚ ⁴	✓	✗	✗
Zákaz ekonomických výhod	✗	✓	ČÁSTEČNĚ ⁵	✓	✗	✗
Časové omezení prodeje/dostupnosti	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Místní omezení prodeje/dostupnosti	✗	ČÁSTEČNĚ	ČÁSTEČNĚ	✓	✓	✗
Zákaz online prodeje/dostupnosti	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Specializované prodejny	✗	ČÁSTEČNĚ	ČÁSTEČNĚ	✓	✓	✗
Zdravotní varování	✗	✓	✓	✓	✓	✗
Regulace dostupnosti prostřednictvím ceny	ČÁSTEČNĚ ⁶	ČÁSTEČNĚ ⁷	ČÁSTEČNĚ ⁷	✗ ⁸	ČÁSTEČNĚ ⁹	✗
Zákaz prodeje nezletilým	✓	✓	✓	✓	✓	✗ ¹⁰

¹ S výjimkou místa prodeje.

² S výjimkou nikotinových sáčků a zařízení pro nahřívání tabák. Na elektronické cigarety platí úplný zákaz reklamy i v místě prodeje.

³ S výjimkou motoristických soutěží.

⁴ Sponzoring je zakázán u elektronických cigaret, ale ne např. u nikotinových sáčků bez obsahu tabáku.

⁵ Ekonomické výhody při online prodeji jsou povoleny.

⁶ Je zavedena spotřební daň, ale míra zdanění ne vždy odpovídá míře rizikovitosti (tzn. obsahu etanolu v nápoji). Minimální jednotková cena není zavedena.

⁷ Je zavedena spotřební daň, ale míra zdanění ne vždy odpovídá míře rizikovitosti a není zavedena automatická valorizace (daň je pevně stanovena v Kč/kus nebo gram).

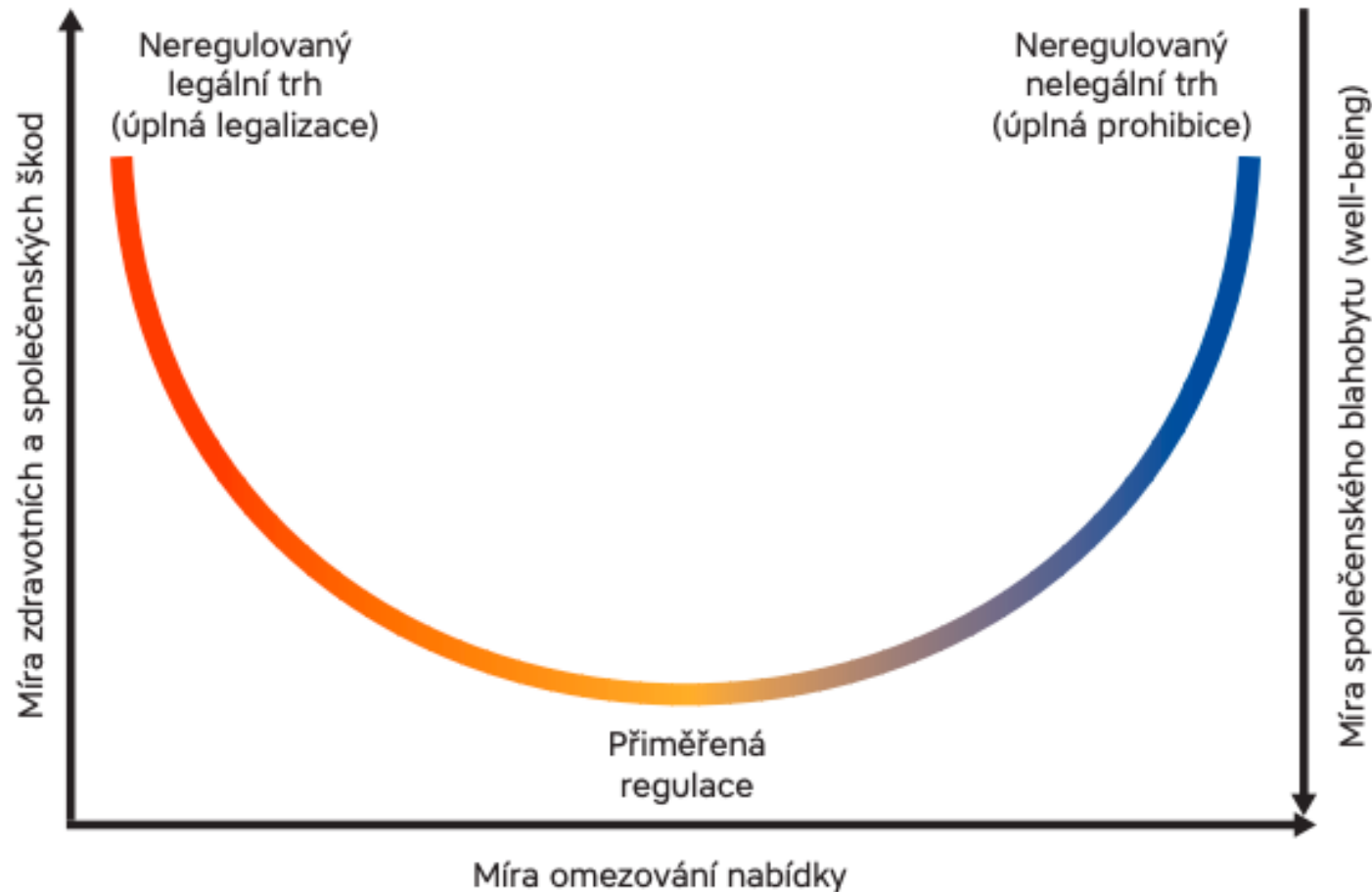
⁸ Je plánováno zavedení spotřební daně.

⁹ Současné nastavení daně z hazardních her neodpovídá míře jejich rizikovitosti.

¹⁰ S výjimkou počítačových her nebo sociálních sítí s věkovým omezením, které se dá jednoduše obejít a je prakticky nekontrolovatelné.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

➤ Vliv míry regulace na zdravotní a společenské škody související s užíváním látek a společenský well-being

> Závěr: Prevence jako (ne)funkční systém

- > Významným determinantem závislostního chování je prostředí.
- > Největších pozitivních dopadů lze dosáhnout **dlouhodobými preventivními opatřeními v různých prostředích realizovanými koordinovaným způsobem.**
- > **V ČR chybí jednoznačný koordinační prvek.**
- > **ČR nemá dostatečně uchopenou prevenci závislostí napříč jednotlivými prostředími.**
- > Jedinou oblastí, která je systémově řešena, je **školská prevence** v gesci MŠMT. Přesto **naráží na řadu problémů a slabých míst** spojených zejména s neúplnou implementací systémových prvků.
- > Aktivita v dalších oblastech jsou často izolované, bez systémového ukotvení s malým, či časově omezeným dosahem.
- > Nedostatečná **evaluace a šíření dobré praxe ověřených preventivních opatření**, programů a intervencí
- > Efektivní prevence naráží na **nedostatek finančních prostředků.**

➤ II. výzva dotačního řízení Úřadu vlády ČR: Podpora systémového přístupu v prevenci

Oblast I. Podpora systémových nástrojů v oblasti prevence a léčby závislostí

- Vznik a rozvoj systémových nástrojů v oblasti realizace efektivní prevence a její evaluace.
- Šíření dobré praxe, ověřených preventivních modelů, nástrojů a intervencí mezi další subjekty. Rozšiřování úspěšných modelů prevence závislostí do dalších krajů. Šíření dobré praxe v oblasti posilování spolupráce adiktologických služeb s dalšími službami a aktéry v oblasti závislostí.

Oblast II. Zvýšení informovanosti veřejnosti a podpora včasné intervence

- Cílené informování veřejnosti o rizicích spojených se závislostním chováním, o rizikových a protektivních faktorech vzniku závislosti a o možnostech pomoci, se zaměřením na rodinné příslušníky (zejména rodiče).
- Vzdělávání relevantních cílových skupin v metodách provádění screeningu, včasné detekce a včasné intervence v případě projevů závislostního chování, a rozšíření aplikace těchto metod zejména na cílovou skupinu dětí a mladistvých ze strany profesí, které s nimi přichází do kontaktu.
- Metodická podpora, tvorba a šíření metodických materiálů a vzdělávání aktérů v oblasti prevence.

Sekretariát Rady vlády
pro koordinaci politiky
v oblasti závislostí

**Prevenci je potřeba vidět jako
komplexní systém, který není vázaný
jenom na školu a školské prostředí.**

Ing. Lucia Kiššová
lucia.kissova@vlada.gov.cz

Mgr. Tereza Černíková
tereza.cernikova@vlada.gov.cz